

Státní rostlinolékařská správa

Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6,
Oddělení diag laboratoře Olomouc
Referát monitoringu letu mšic Opava
Jaselská 16, 746 82 Opava, tel.: 553 631 225

Č.j. SRS 007251/2012

V Opavě 27.2.2012

Prognóza jarního přeletu "obilních mšic" (*Rhopalosiphum padi*, *Metopolophium dirhodum*, *Sitobion avenae*) v roce 2012
Forecast of spring migration „cereal aphids“ (*Rhopalosiphum padi*, *Metopolophium dirhodum*, *Sitobion avenae*) in 2012

Mezi nejškodlivější obilní mšice patří mšice střemchová (*Rhopalosiphum padi*), kyjatka travní (*Metopolophium dirhodum*) a kyjatka osenní (*Sitobion avenae*).

Mšice střemchová (*Rhopalosiphum padi*)

Předpokládaný podprůměrný let mšice na jaře roku 2011 se naplnil beze zbytku. Po slabé podzimní migraci následovala zima s normálním průběhem, která nedovolila přezimovat anholocyklickým kmenům a ač jarní počasí bylo pro množení mšic přátelské, jarní migrace se střemchy na letní hostitele byla jen velmi slabá. V porostech obilí se mšice nezabydly. Výskyty byly jen nízké, lokální a to i u ostatních obilních mšic. Mšice střemchová využila příznivých podmínek v druhé polovině léta a značně se namnožila na travách.

Silná migrace **mšice střemchové**, která proběhla na podzim roku 2011, může vyvolat obavy z jejího škodlivého výskytu v letošním roce. Jak je toto riziko vysoké nám může pomoci upřesnit pohled na letovou aktivitu v minulých letech. Vyčíslíme-li si celkové počty odchycených mšic při podzimní migraci v jednotlivých letech zjistíme, že podobně nadprůměrných hodnot bylo dosaženo také v roce 2005, 2007 nebo 2009. Je také pozoruhodné, že téměř nikdy nenásledoval silný jarní přelet v následujícím roce. Jestliže panovala zima s typickým zimním průběhem počasí, dočkali jsme se na jaře jen průměrných nebo slabě podprůměrných záchytů. Výjimkou byl přelom let 2007/2008, kdy přišla už druhá po sobě jdoucí mírná zima a na všech stanicích byl zaznamenán nadprůměrný až velmi silný jarní přelet a to bez ohledu na sílu předešlého přeletu podzimního. Srovnáním průměrných teplot v zimních měsících v letech 2004 – 2012, musíme konstatovat, že pro průběh letošní zimy je charakteristický posun nejmrazivější části až do měsíce února. Podobně tomu bylo v roce 2005. V tom roce jsme se pak na jaře dočkali nadprůměrné migrace. Paralela s tímto rokem je však jen částečná, nejchladnější sice byl únor, avšak průměrné teploty nebyly nižší než -5°C. Proto je málo pravděpodobné, že by se tento scénář mohl uplatnit během následujícího jara, vše spíše nasvědčuje první variantě s maximálně průměrnými hodnotami záchytů.

Kromě prognózy škodlivosti mšic je samozřejmě třeba se vyslovit i k riziku šíření žluté zakrslosti ječmene (BYDV), který s výskytem mšic těsně souvisí. Navzdory silným výskytům v pastech, byly v porostech výdrolů i nových zásevů ozimů mšice zjišťovány jen sporadicky. Po

deštivém červenci došlo k namnožení mšice střemchové na travách a její podzimní migrace směřovala na primárního hostitele, na střemchu. Svědčí o tom nejen nízké výskyty v ozimech, ale také silné záchyty samců, které činili 10 – 35% podzimních úlovků této mšice a to je znamením, že populace mšic spěje k završení svého životního cyklu naklazením vajíček na zimního hostitele. Riziko šíření na jaře není vysoké, protože zdroje infekce jsou malé. S odebraných vzorků jen asi 10% je pozitivních na BYDV.

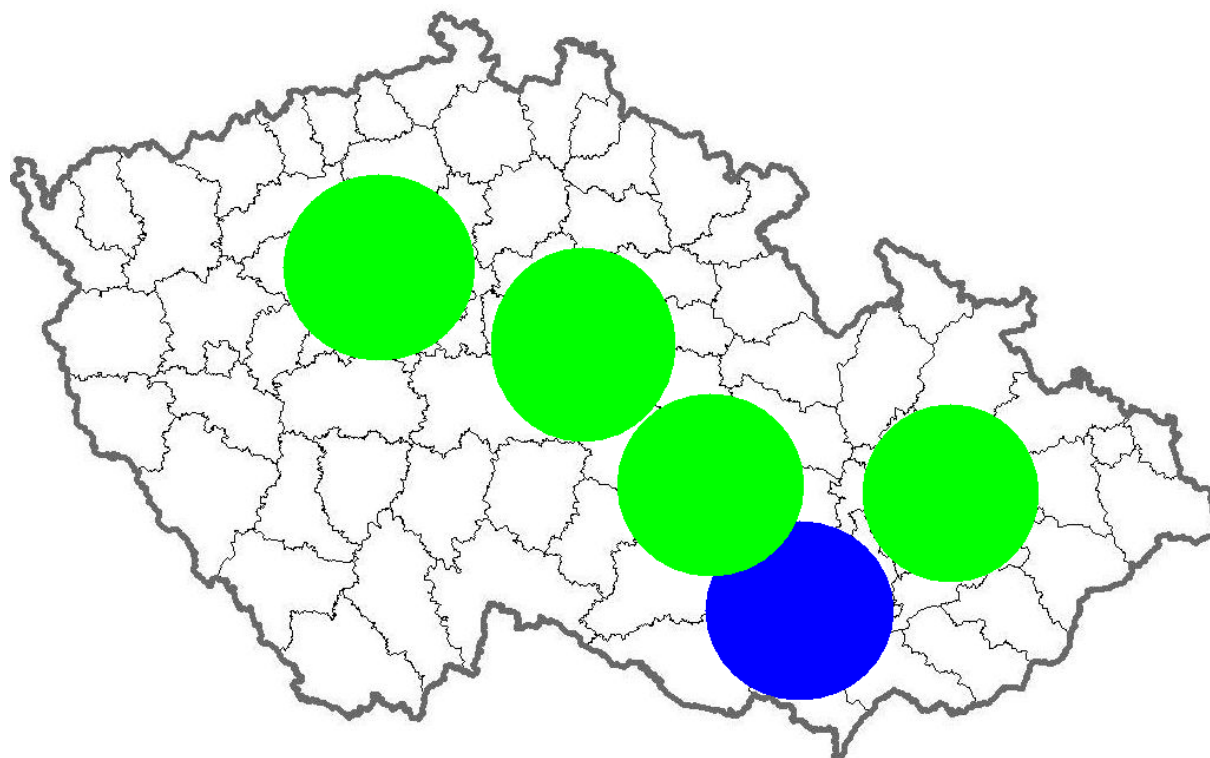
Podzimní přelet **kyjaty travní (*Metopolophium dirhodum*)** byl na většině území pouze slabý. Silnějších záchytů jsme se dočkali pouze na stanici Lípa a Věrovany. Obávat se silnější jarní migrace tak můžeme snad jen v těchto regionech. Vzhledem k tomu co bylo napsáno výše, je riziko šíření viru BYDV nízké.

Kyjatka osenní (*Sitobion avenae*)

Výskyty **kyjaty osenní** v porostech byly slabé, a kromě Žatce byly podprůměrné i záchyty v pastech během jarní letové vlny. Kyjatka osenní patří k mšicím se slabou podzimní migrací, ani v roce 2011 tomu nebylo jinak. Ještě v půli ledna se zdálo, že porosty na jaře mohou být ohroženy anholocyklickými kmeny, které dobře prosperovaly díky mírnému průběhu zimy. Prudký pokles teplot na přelomu ledna a února, kdy noční teploty běžně klesaly k -25°C , však zapříčinil úhyn všech přežívajících mšic. Bohužel také porosty ozimů, které nebyly dostatečně kryté sněhovou pokrývkou, mohou být mrazem poškozeny.

Co se týče šíření BYDV, můžeme být na jaře mírně optimističtí, o důvodech jsme se zmínili již v úvodu. U škodlivých výskytů mšic pak musíme být opatrnější, ale i zde je možné očekávat pravděpodobně pouze průměrné výskyty.

Zpracoval: Ing. Svatopluk Rychlý

Legenda (intenzita jarního přeletu):
Legend (intensity of spring migration):

Průměrná
Average | Slabě nadprůměrná
Weakly above-average | Silně nadprůměrná
Heavily above-average | Kalamitní
Calamitous |
|---|---|--|---|

Věrovany

Srovnání podzimní a jarní letové aktivity mšice stěmchové (*Rhopalosiphum padi*) v letech 2002 až 2011
Comparison of autumn and spring migration of Ropalosiphum padi from 2002 to 2011

